

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष १, अंक ४०(२)]

गुरुवार, डिसेंबर ३१, २०१५/पौष १०, शके १९३७

[पृष्ठ ४, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ७२

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३.— मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम.	पृष्ठे १-४
---	---------------

दिनांक ३० डिसेंबर २०१५ रोजी माननीय राज्यपालांनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

नि. ज. जमादार,
प्रभारी सचिव (विधि विधान),
महाराष्ट्र शासन, विधि व न्याय विभाग.

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४३.

(मा. राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर “महाराष्ट्र शासन राजपत्रात” दिनांक ३१ डिसेंबर २०१५ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यांत आणखी सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम.

१८८८ चा
३.
१९४९ चा
५९.
१९६५ चा
महा. ४०.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते ;

आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यांत आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती ; आणि, म्हणून, त्यांनी दिनांक ५ ऑक्टोबर

(१)

२०१५ रोजी महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) अध्यादेश, २०१५ हा प्रख्यापित केला होता ; २०१५ चा महा. अध्या. १९.

आणि ज्याअर्थी, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करणे इष्ट आहे; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या सहासष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

प्रकरण एक

प्रारंभिक

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ. १. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (तिसरी सुधारणा) अधिनियम, २०१५ असे म्हणावे.

(२) तो, दिनांक ५ ऑक्टोबर २०१५ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

प्रकरण दोन

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम याची सुधारणा

सन १८८८ चा अधिनियम क्रमांक ३ याच्या कलम १६ ची सुधारणा. २. मुंबई महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १६ मध्ये पोट-कलम (१अ) नंतर, पुढील १८८८ चा ३.

पोट-कलमे समाविष्ट करण्यात येतील :—

“ (१ब) (अ) एखादी व्यक्ती अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती किंवा नागरिकांचा मागासवर्ग (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “ राखीव प्रवर्ग ” असा करण्यात आला आहे) यांच्यासाठी राखून ठेवलेल्या जागेवर खोट्या दाव्याच्या किंवा ती व्यक्ती अशा राखीव प्रवर्गातील आहे असे घोषित करणाऱ्या जातीच्या खोट्या जात प्रमाणपत्राच्या आधारे, पालिका सदस्य म्हणून निवडून आली होती असा निर्णय देणारा आदेश यथास्थिति, कलम १८ किंवा कलम ३३ अन्वये संबंधित प्राधिकाऱ्याने दिलेला असल्यास, अशी व्यक्ती पालिका सदस्य म्हणून असण्यास किंवा पालिका सदस्य म्हणून निवडून येण्यासाठी निवडणूक लढविण्यास सहा वर्षांच्या कालावधीसाठी अनर्ह ठरेल.

(ब) संबंधित प्राधिकाऱ्याने असा आदेश दिल्याच्या दिनांकापासून अनर्हतेचा असा कालावधी सुरू होईल.

(१क) (अ) पोट-कलम (१ब) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, पोट-कलम (१ब) मध्ये निर्देशिलेल्या राखीव जागेवर निवडून आलेल्या पालिका सदस्याने राखीव प्रवर्गातील असल्याचा केलेला दावा हा, खोट्या दाव्यावर किंवा प्रतिज्ञापत्रावर आधारलेला असल्यामुळे, महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) अधिनियम, २००० याच्या कलम ६ च्या पोट-कलम (१) अन्वये घटित केलेल्या संबंधित पडताळणी समितीने किंवा जात प्रमाणपत्राची तपासणी करण्याच्या प्रयोजनासाठी राज्य शासनाकडून विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याने, त्या कारणावरून, अशा पालिका सदस्याचे जात प्रमाणपत्र अवैध असल्याचे घोषित केल्याच्या आणि ते रद्दबातल ठरविल्याच्या परिणामी, अशी व्यक्ती पालिका सदस्य म्हणून राहण्यास अनर्ह ठरेल, आणि त्यानंतर उक्त पडताळणी समितीने किंवा सक्षम प्राधिकाऱ्याने असे प्रमाणपत्र अवैध असल्याचे घोषित केल्याच्या आणि ते रद्दबातल ठरविल्याच्या दिनांकास व त्या दिनांकापासून त्या पालिका सदस्याने आपले पद रिकामे केले असल्याचे मानण्यात येईल.

(ब) एखादी व्यक्ती पालिका सदस्य म्हणून असण्यास अनर्ह ठरल्यास आणि परिणामी असा पालिका सदस्य म्हणून असलेले त्याचे पद खंड (अ) अन्वये रिक्त झाल्यास, राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे अशा व्यक्तीस अशा आदेशाच्या दिनांकापासून सहा वर्षांच्या कालावधीकरिता पालिका सदस्य म्हणून निवडून येण्यास किंवा पालिका सदस्य म्हणून असण्यास अनर्ह ठरविले .”.

२००१ चा महा. २३.

प्रकरण तीन

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम याची सुधारणा

१९४९ चा
५९.

३. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १० मध्ये पोट-कलम (१अ) नंतर, पुढील पोट-कलमे समाविष्ट करण्यात येतील :—

सन १९४९ चा
अधिनियम क्रमांक
५९ याच्या कलम
१० ची सुधारणा.

“(१ब) (अ) एखादी व्यक्ती अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती किंवा नागरिकांचा मागासवर्ग (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “राखीव प्रवर्ग” असा करण्यात आला आहे) यांच्यासाठी राखून ठेवलेल्या जागेवर खोट्या दाव्याच्या किंवा ती व्यक्ती अशा राखीव प्रवर्गातील आहे असे घोषित करणाऱ्या खोट्या जात प्रमाणपत्राच्या आधारे, पालिका सदस्य म्हणून निवडून आली होती असा निर्णय देणारा आदेश यथास्थिति, कलम १२ किंवा कलम १६ अन्वये संबंधित प्राधिकाऱ्याने दिलेला असल्यास, अशी व्यक्ती पालिका सदस्य म्हणून असण्यास किंवा पालिका सदस्य म्हणून निवडून येण्यासाठी निवडणूक लढविण्यास सहा वर्षांच्या कालावधीसाठी अनर्ह ठरेल.

(ब) संबंधित प्राधिकाऱ्याने असा आदेश दिल्याच्या दिनांकापासून अनर्हतेचा असा कालावधी सुरू होईल.

२००१ चा
महा. २३.

(१क) (अ) पोट-कलम (१ब) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, पोट-कलम (१ब) मध्ये निर्देशिलेल्या राखीव जागेवर निवडून आलेल्या पालिका सदस्याने राखीव प्रवर्गातील असल्याचा केलेला दावा हा, खोट्या दाव्यावर किंवा प्रतिज्ञापत्रावर आधारलेला असल्यामुळे, महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) अधिनियम, २००० याच्या कलम ६ च्या पोट-कलम (१) अन्वये घटित केलेल्या संबंधित पडताळणी समितीने किंवा जात प्रमाणपत्राची तपासणी करण्याच्या प्रयोजनासाठी राज्य शासनाकडून विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याने, त्या कारणावरून, अशा पालिका सदस्याचे जात प्रमाणपत्र अवैध असल्याचे घोषित केल्याच्या आणि ते रद्दबातल ठरविल्याच्या परिणामी, अशी व्यक्ती पालिका सदस्य म्हणून राहण्यास अनर्ह ठरेल, आणि त्यानंतर उक्त पडताळणी समितीने किंवा सक्षम प्राधिकाऱ्याने असे प्रमाणपत्र अवैध असल्याचे घोषित केल्याच्या आणि ते रद्दबातल ठरविल्याच्या दिनांकास व त्या दिनांकापासून त्या पालिका सदस्याने आपले पद रिकामे केले असल्याचे मानण्यात येईल.

(ब) एखादी व्यक्ती पालिका सदस्य म्हणून असण्यास अनर्ह ठरल्यास आणि परिणामी असा पालिका सदस्य म्हणून असलेले त्याचे पद खंड (अ) अन्वये रिक्त झाल्यास, राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे अशा व्यक्तीस अशा आदेशाच्या दिनांकापासून सहा वर्षांच्या कालावधीकरिता पालिका सदस्य म्हणून निवडून येण्यास किंवा पालिका सदस्य म्हणून असण्यास अनर्ह ठरविले.”.

प्रकरण चार

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ याची सुधारणा

१९६५ चा
महा. ४०.

४. महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ याच्या कलम १६ मध्ये पोट-कलम (१अ) नंतर, पुढील पोट-कलमे समाविष्ट करण्यात येतील :—

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र अधिनियम
क्रमांक ४० याच्या
कलम १६ ची
सुधारणा.

“(१ब) (अ) एखादी व्यक्ती अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती किंवा नागरिकांचा मागासवर्ग (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “राखीव प्रवर्ग” असा करण्यात आला आहे) यांच्यासाठी राखून ठेवलेल्या जागेवर खोट्या दाव्याच्या किंवा ती व्यक्ती अशा राखीव प्रवर्गातील आहे असे घोषित करणाऱ्या खोट्या जात प्रमाणपत्राच्या आधारे, परिषद सदस्य म्हणून निवडून आली होती असा निर्णय देणारा आदेश यथास्थिति, कलम २१ किंवा कलम ४४ अन्वये संबंधित प्राधिकाऱ्याने दिलेला असल्यास, अशी व्यक्ती परिषद सदस्य म्हणून असण्यास किंवा परिषद सदस्य म्हणून निवडून येण्यासाठी निवडणूक लढविण्यास सहा वर्षांच्या कालावधीसाठी अनर्ह ठरेल.

(ब) संबंधित प्राधिकाऱ्याने असा आदेश दिल्याच्या दिनांकापासून अनर्हतेचा असा कालावधी सुरू होईल.

(१क) (अ) पोट-कलम (१ब) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, पोट-कलम (१ब) मध्ये निर्देशिलेल्या राखीव जागेवर निवडून आलेल्या परिषद सदस्याने राखीव प्रवर्गातील असल्याचा केलेला दावा हा, खोट्या दाव्यावर किंवा प्रतिज्ञापत्रावर आधारलेला असल्यामुळे, महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, २००१ चा महा. २३. अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) अधिनियम, २००० याच्या कलम ६ च्या पोट-कलम (१) अन्वये घटित केलेल्या संबंधित पडताळणी समितीने किंवा जात प्रमाणपत्राची तपासणी करण्याच्या प्रयोजनासाठी राज्य शासनाकडून विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याने, त्या कारणावरून, अशा परिषद सदस्याचे जात प्रमाणपत्र अवैध असल्याचे घोषित केल्याच्या आणि ते रद्दबातल ठरविल्याच्या परिणामी, अशी व्यक्ती परिषद सदस्य म्हणून राहण्यास अनर्ह ठरेल, आणि त्यानंतर उक्त पडताळणी समितीने किंवा सक्षम प्राधिकाऱ्याने असे प्रमाणपत्र अवैध असल्याचे घोषित केल्याच्या आणि ते रद्दबातल ठरविल्याच्या दिनांकास व त्या दिनांकापासून त्या परिषद सदस्याने आपले पद रिकामे केले असल्याचे मानण्यात येईल.

(ब) एखादी व्यक्ती परिषद सदस्य म्हणून असण्यास अनर्ह ठरल्यास आणि परिणामी असा परिषद सदस्य म्हणून असलेले त्याचे पद खंड (अ) अन्वये रिक्त झाल्यास, राज्य शासन, **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे अशा व्यक्तीस अशा आदेशाच्या दिनांकापासून सहा वर्षांच्या कालावधीकरिता परिषद सदस्य म्हणून निवडून येण्यास किंवा परिषद सदस्य म्हणून असण्यास अनर्ह ठरविले. ”.

प्रकरण पाच

संकीर्ण

अडचण दूर करण्याचा अधिकार. ५. (१) या अधिनियमाद्वारे सुधारणा केलेल्या मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका १८८८ चा अधिनियम किंवा, यथास्थिति, महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ याच्या तरतुदी अंमलात आणताना कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, राज्य शासनास, प्रसंगानुरूप ती अडचण दूर करण्याच्या प्रयोजनासाठी त्यास आवश्यक किंवा इष्ट वाटतील असे या अधिनियमाच्या तरतुदींशी विसंगत नसलेले निदेश, **राजपत्रात** प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, देता येतील :

परंतु, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून दोन वर्षांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर असा कोणताही आदेश काढता येणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये काढण्यात आलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल.

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १९ याचे निरसन व व्यावृत्ती. ६. (१) महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) अध्यादेश, २०१५ हा, याद्वारे, निरसित करण्यात येत आहे. २०१५ चा महा. अध्या. १९.

(२) अशा प्रकारे निरसन झाले असले तरीही, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, किंवा, यथास्थिति, महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यांअन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती किंवा कोणतीही कार्यवाही (काढण्यात आलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा दिलेला कोणताही आदेश यांसह) ही, या अधिनियमान्वये सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदींन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती, कार्यवाही किंवा, यथास्थिति, काढण्यात आलेली अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश असल्याचे मानण्यात येईल. १८८८ चा ३. १९४९ चा ५९. १९६५ चा महा. ४०.